

Boli fungice ale vitei de vie

Автор(и): проф.д.с.н. Марияна Накова, Аграрен университет Пловдив; проф. д-р Борис Наков, Аграрен университет Пловдив

Дата: 07.05.2019 Брой: 5/2019

Până în anii 1980 ai secolului al XX-lea, starea fitosanitară a plantațiilor de viță de vie era determinată în principal de răspândirea manei, făinării, putregaiului cenușiu și antracnozei, iar în anii cu grindină de putregaiul alb. În perioada de după 1970–1980, au fost introduse noi patogeni extrem de dăunători prin materialul de sădătură, provocând excorioza (*Phomopsis viticola*) și eutipioza (*Eutypa armeniacae*). În livezi cu îngrijiri agrotehnice reduse, daună sunt provocate și de agenții putregaiului lemnos – esca (*Stereum hirsutum*), putregaiul rădăcinilor (*Armillariella mellea*) și putregaiul alb al rădăcinilor (*Rosellinia necatrix*).

Eutipioza – *Eutypa armeniacaea* (*Eutypa lata*)

De la butucii bolnavi cresc lăstari cu internoduri puternic scurtate, frunze mici clorotice cu semne de arsuri pe ele. Frunzele complet dezvoltate capătă o culoare roșie. Simptomele se găsesc pe lăstari individuali, și nu pe toți, ai unei plante. Inflorescențele tinere cad. Simptomele tipice sunt pe lemn: pe secțiune longitudinală a lăstarilor bolnavi, se observă în lemn necroza țesuturilor cu o culoare maro până la violet-închis. Dauna începe din punctul de leziune al trunchiului. Țesutul bolnav și cel sănătos sunt separate de o dungă întunecată.

Punctul de intrare al patogenului în țesuturi sunt rănille provocate de tăiere. Factorii dominanți pentru răspândirea bolii sunt precipitațiile peste 1,25 mm și vântul ușor. Ciuperca se dezvoltă într-un interval de temperatură de la 1 la 45°C.

Lupta. Măsurile preventive joacă un rol cheie: îndepărtarea lăstarilor și butucilor bolnavi și arderea lemnului în afara plantațiilor; tăierea trebuie efectuată în vreme uscată și calmă. Preparatele pe bază de metil tiofanat au efect fungicid. Tratamentele trebuie efectuate de la umflarea mugurilor la intervale de 10–12 zile.

Excorioza – *Phomopsis viticola*.

O parte dintre mugurii de pe lăstarii bolnavi nu se dezvoltă, iar din cei rămași cresc lăstari cu internoduri puternic scurtate, frunze mici și deformate. Pe internodurile bazale se observă pete întunecate, apoase, alungite, care se detașează puternic pe fondul scoarței delicate a lăstarilor verzi. Până la sfârșitul perioadei de vegetație, dauna apare ca necroze brun-închis, fusiforme, izolate sau contopite. Pe lemnul vechi de 2–3 ani scoarța devine albicioasă (în special pe primele 2–4 noduri) și este pătată cu puncte negre (picnidiile patogenului). Simptome se observă și pe ciorchine, pețioluri, nervura principală a frunzelor, în jurul cărora se formează pete mici maro-deschis.

Ciuperca iernează sub formă de miceliu în muguri și sub formă de picnidii și peritecii pe lăstarii bolnavi/infestați. Se dezvoltă la temperaturi de la 5 la 35°C în prezența apei sau a unei umidități relative de 98–100%. La 8,5°C infecția are loc în 13 ore, iar la 25°C – în doar 5 ore. În ciclul său de viață, agentul cauzal al excoriozei, *Phomopsis viticola*, coexista cu ciuperci din genul *Phoma*.

Lupta. Cele mai bune rezultate se obțin atunci când lupta chimică este efectuată în fenofazele de la umflarea mugurilor până la stadiul de 3–4 frunze, cu fungicide pe bază de: mancozeb (Dithane DG – 0,3%, Dithane M 45 – 0,3%); fosetil-aluminiu și folpet (Mikal Flash – 0,3%; Momentum Extra WG – 300 g/ha); fosetil-aluminiu și fenamidonă (Verita WG – 0,2%); fluopicolidă și propineb (Pasoble 70 WG – 200 g/ha); captan (Captan 50 WP – 0,3%); folpet (Folder 80 WG – 187,4 g/ha; Follow 80 WP – 187,5 g/ha), etc. Lăstarii și butucii bolnavi trebuie tăiați și arși în afara plantației.

Esca /boala „frunzei roșii”/

Simptomele escei apar în lunile de vară, odată cu creșterea temperaturilor, inițial pe frunzele lăstarilor bazali. Mai târziu se răspândesc la toate frunzele plantelor bolnave, afectând brațe individuale sau corzoane. La soiurile cu boabe roșii, frunzele unor lăstari individuali se înroșesc, iar la cele albe devin galben-maronii. Dauna se extinde între nervurile principale, țesuturile se necrozează și se carbonizează. Simptome tipice sunt relevate pe secțiune transversală a trunchiului. Se observă putregai brun-deschis al lemnului, care devine friabil. Aceasta este „forma cronică” a bolii.

Se dezvoltă și o „formă acută”, în care se observă moartea bruscă a unor lăstari individuali sau a plantelor întregi. Frunzele și ciorchinele se ofilesc brusc în doar câteva zile. Lăstarii uscați capătă o culoare albăstruie și devin fragili. Cele mai tipice manifestări sunt pe lemn. Pe secțiune transversală, se conturează zone deschise la culoare cu lemn distrus, înconjurate de dungi mai întunecate.

Mai târziu, pe butucii afectați se formează corpuri fructifere coriacee, așezate ca „solzi de pește”. Acestea sunt sesile pe scoarță.

Lupta. Lupta include un complex de măsuri: smulgerea și arderea butucilor bolnavi; protejarea plantelor împotriva leziunilor; tăierea trebuie efectuată până la țesut sănătos iar rănila trebuie acoperite cu vopsea pe bază de ulei sau cu o soluție de sulfat de cupru 2% în combinație cu tiofanat-metil – 0,2%; trebuie efectuate stropiri preventive cu produse cupric și udarea plantelor bolnave cu preparate pe bază de tiofanat-metil.

Putregaiul alb al rădăcinilor (boala rădăcinii albe) – *Rosellinia necatrix*.

Boala apare în plantațiile întemeiate pe locurile unor livezi, vii, păduri desrădăcinate, pe soluri grele și umede cu conținut scăzut de compuși carbonați. Se manifestă pe plante individuale sau în focare. Vișele infectate au o creștere împiedicată, frunze mai mici, disecate și verde-deschis. Lăstarii sunt slabi, subțiri, cu internoduri scurtați și aspect clorotic. Aceste manifestări se intensifică progresiv și se încheie cu moartea plantelor. La smulgere, se constată că rădăcinile sunt putrede, cu scoarță neagră care se desprinde ușor. Lemnul este maro și spongios. Pe părțile afectate se poate vedea miceliu alb până la maroniu, care poate fi fin și păienjenos sau sub formă de rizomorfe.

Pe părțile afectate, ciuperca dezvoltă miceliu alb, din care se formează clamidospori, rizomorfe și scleroții negri. Ciuperca se dezvoltă și saprofit în sol, de unde atacă rădăcinile tinere, pe care le omoară, apoi pătrunde în rădăcinile mai groase. Distruge toate elementele scoarței și lemnului, drept urmare părțile moarte sunt fragile și friabile.

Condiții favorabile se creează pe soluri grele, umede, sărace în carbonați și la temperaturi de 22–33°C.

Lupta. Nu trebuie întemeiate noi plantații pe locurile unor păduri, livezi și alte culturi desrădăcinate unde s-a stabilit putregaiul alb al rădăcinilor. Butucii bolnavi trebuie distruși și locul dezinfectat cu formalină 2% sau cu cianamidă de calciu. Solul poate fi de asemenea dezinfectat cu combinații fungicide de produse pe bază de tiram, tiofanat-metil și alte preparate derivate din tiabendazol.

Putregaiul rădăcinilor – *Armillariella mellea*.

Boala se dezvoltă în focare. Vișele bolnave au o creștere împiedicată și frunze mai mici, verde-deschis. În unele cazuri, plantele se ofilesc și se usucă brusc. Simptome tipice sunt relevate după îndepărtarea scoarței moarte. La baza trunchiurilor, pe partea interioară a scoarței, se observă miceliu alb cu structură în evantai și rizomorfe groase, negre, cu diametrul de 1 până la 3 mm. O trăsătură diagnostică importantă o reprezintă ciorchinele de corpuri fructifere ale ciupercii, numite „ghebe”, care se formează la baza trunchi